

BASIC PRINCIPLES OF THE EUROPEAN INTEGRATION OF THE YOUNG COLLECTION OF UKRAINE BASED ON IDENTICAL CHRISTIAN VALUES

O. R. Gavelya

Abstract. *The axiological principles of the formation of the consciousness of a modern Orthodox Christian are considered. The concept of tolerance is considered in the context of the secularization of modern European society. The Christian values identical to Ukrainian culture are outlined, among them: respect for human dignity, freedom, tolerance, justice, responsibility, mercy, peacekeeping and reconciliation.*

Keywords: *axiological principles, freedom, tolerance, justice, responsibility, mercy, peacekeeping, reconciliation, identical Christian values*

УДК 304.4:[321.0+378.4-029:3

МЕХАНІЗМ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА ЯК ОСНОВА ІНТЕГРАТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ УНІВЕРСИТЕТУ, ДЕРЖАВИ, БІЗНЕСУ І ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В ОСВІТІ

М. В. МИХАЙЛІЧЕНКО, кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри методики навчання та управління навчальними
зкладами

**Національний університет біоресурсів і
природокористування України**

E-mail: kadry2014@nubip.edu.ua

Анотація. У статті зазначається, що курс української держави на децентралізацію державної влади потребує механізмів реалізації й може бути реалізованим поетапно; підкреслюється плідність ідей соціального партнерства і створення моделі державно-громадського управління освітою; визнається необхідність та своєчасність розроблення і прийняття «Стратегії розвитку вітчизняної системи державно-приватного партнерства на 2015-2025 роки»; аналізуються проблеми, що при цьому виникають, і пропонуються заходи щодо їх нейтралізації.

Ключові слова: освіта, університет, держава, влада, громадянське суспільство, бізнес, взаємодія, стратегія, мегатренд, державно-приватне партнерство, державно-громадське управління

Актуальність. Проголошена Українською державою теза про децентралізацію влади є обнадійливою і привабливою для освітян.

Виникають сподівання на справжню автономію закладів вищої освіти, широку академічну свободу професорсько-викладацького складу й активну мобільність студентства хоча б в українському освітньому просторі.

Однак жодної децентралізації не може відбутися без створення механізмів децентралізації державної влади, оскільки будь-яка форма влади – це функція, якою має бути наділений орган, що здатний її забезпечити. Логічно припуститися думки, що автономія закладів вищої освіти потребує досвіду організаційно-розпорядчої діяльності й певного терміну для набуття позитивної практики цієї діяльності з боку їх керівників.

Перехідним механізмом для реалізації ідеї децентралізації державної влади у сфері освіти теоретично може бути розглянутий і розбудований на практиці механізм соціального партнерства як основа інтегративної взаємодії університету, держави, бізнесу і громадянського суспільства в освіті. Саме таким шляхом доцільно створювати державно-громадське управління освітою. Інколи таку співпрацю називають державно-приватним партнерством (ДПП).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тож до концептуальних основ державно-громадського управління можна віднести концепцію соціального партнерства. Соціальне партнерство як модель взаємодії різних соціальних суб'єктів дедалі набуває актуальності не лише у сфері соціально-трудових відносин, а й поширюється на інші сфери, зокрема, її використання корисне і для освітнього середовища, про що зазначає Н. Діденко, посилаючись на таких дослідників феномену соціального партнерства, як В. Гостеніна, В. Комаровський, Т. Ляшенко, Т. Семігіна, М. Якимець та інших [3].

У такому разі вертикаль управління вищою освітою, що побудована від профільного освітнього міністерства до адміністрації й викладацького складу закладів вищої освіти, «пронизується» залученням громадськості до прийняття управлінських рішень на різних рівнях цієї управлінської вертикалі. За партнерської взаємодії відбувається перехід від суб'єкт-об'єктних до суб'єкт-суб'єктних відносин. Зникають керівна та підлегла сторони, а з'являються партнери, які кооперуються для розроблення моделей діяльності з досягнення узгодженої мети. При цьому способи поєднання громадського та державного управління або залучення громадськості до прийняття управлінських рішень можуть бути різними.

Метою дослідження є аналіз ризиків, які можуть виникнути в процесах децентралізації державної влади та осмислення ролі соціального партнерства у створенні моделі державно-громадського управління освітою.

Результати дослідження та їх обговорення. Державне управління на практиці використовує метод соціального партнерства для вирішення проблем організаційно-політичного характеру та духовного розвитку населення країни. Як зазначено в працях науковців Драгоманівського університету, найбільше просунулись вчені та практики в частині відтворення принципів, методів і навіть структури системи державно-громадського управління, особливо у сфері освіти [1, 5, 7].

Соціальне партнерство – це прагнення до вирішення соціальних проблем шляхом взаєморозуміння й інтеграції зусиль трьох сторін: держави, бізнесу і громадськості. Державні органи влади реалізують соціальну політику на національному та місцевому рівнях, бізнесові компанії мають свої програми, а громадські організації не менш активно займаються проведенням різних заходів і впровадженням інноваційних соціальних проектів, зокрема освітніх.

Ефект гармонійного поєднання (синергії) зусиль вищеназваних секторів суспільства є новою якістю, яка за наявності обмежених матеріальних ресурсів, але за умови прагнення і професійних якостей кожної організації незалежно від її форм власності чи форми діяльності спроможні вирішувати проблеми соціальної сфери місцевої громади й суспільства загалом [8, с.130-131]. У межах соціального партнерства університети, громадські організації, державні органи влади й бізнесові компанії стають рівноцінними, однаково зацікавленими партнерами.

Соціальне партнерство означає усвідомлення проблем усіма партнерами, розроблення загальної стратегії партнерства, паритетний вклад своїх ресурсів у спільну діяльність, розподілену відповідальність кожного партнера за результати спільної діяльності. Завдання такого партнерства – домогтися взаємодії й конструктивного діалогу для вирішення соціальних проблем.

Отже, в основу механізму державно-громадського управління вищою освітою має бути покладено соціальне партнерство «як найбільш ефективний спосіб організаційної взаємодії органів державної влади і громадськості, оскільки він охоплює всі напрями роботи і структурні рівні держави та суспільства» [4].

Сьогодні система вітчизняного державно-приватного партнерства недосконала: ДПП-концепти ґрунтуються переважно на трендах минулих періодів і сьогодення, але не відповідають і не враховують вимоги майбутнього; управління ДПП процесами здійснюється за наявності великої кількості проблемних ситуацій і внутрішніх суперечностей; не налагоджена система тестування та контролю життєздатності проекту ДПП за різними критеріями (ефективність, витратність, зручність, актуальність); горизонтальні

зв'язки між партнерами не прозорі; процедури узгодження їх інтересів не уніфіковані [6].

Також для вітчизняної практики характерна реалізація серійних ДПП-проектів у форматі будь-якої однієї галузі, а їхня реалізація здійснюється або за моделями 80-90-х рр. XX століття, або за дорогими індивідуальними проектами.

Крім того, є ряд перешкод на шляху розвитку вітчизняної системи ДПП. До них віднесемо недосконалість законодавчої бази; відсутність привабливих для інвесторів проектів; відсутність органів державної влади, відповідальних за ініціацію й реалізацію проектів тощо.

Головна перешкода для розвитку ДПП – це, на думку державних органів влади, висока вартість фінансування; на думку кредитних організацій – низька кредитоспроможність регіонів; на думку експертів Фонду Східна Європа (ФСЕ), діяльність якого орієнтована на встановлення та посилення партнерства між неурядовими організаціями, місцевою владою, бізнесом та іншими зацікавленими сторонам – відсутність добре опрацьованих і привабливих для інвестування проектів, а також недостатня кількість гравців на ринку для забезпечення конкурентоспроможності; на думку приватного інвестора – неповнота й недосконалість законодавчої бази. На наш погляд, до найбільш важливих перешкод на шляху розвитку вітчизняної ДПП-системи відноситься низька якість публічного характеру управління. Це пояснюється прямою залежністю розвитку системи державно-приватного партнерства від розвитку системи публічного управління [2, с.172-173].

Для усунення названих вище вад і підвищення ефективного розвитку вітчизняної системи державно-приватного партнерства зроблена спроба, використовуючи метод « картування », системно позиціонувати концепти проекту « Стратегії розвитку вітчизняної системи державно-приватного партнерства на 2015-2025 роки » (далі Стратегія).

Пропозиції є алгоритмом чітких послідовних цілеспрямованих дій в інституційній, правовій, організаційній, фінансово-економічній, науковій та соціальній сферах, що забезпечують ефективний розвиток вітчизняної системи державно-приватного партнерства, а також заміну дорогих і неефективних проектів ДПП на більш ефективні та адекватні моделі, що відповідають вітчизняним реаліям.

Мета Стратегії – збільшення кількості ефективно реалізованих вітчизняних ДПП-проектів і, як наслідок, забезпечення ефективності розвитку системи ДПП. Зміст даного проекту зводиться до можливості створення реалістичного сценарію розвитку вітчизняної ДПП-системи, беручи до уваги нинішні проблеми та унікальні можливості.

Реалізація «Стратегії розвитку вітчизняної системи державно-приватного партнерства на 2015-2025 роки» зводиться до наступних кроків: 1) розробка та прийняття Стратегії розвитку державно-приватного партнерства в Україні на 2015-2025 роки; 2) введення єдиних стандартів у сфері ДПП – розробити стандартні пакети послуг для учасників-партнерів; 3) впровадження системи громадського моніторингу та експертизи якості проектів ДПП – розробити механізми такого моніторингу та зворотного зв'язку; 4) інституційне посилення стратегічного планування та координації у сфері ДПП – створити Раду з розвитку вітчизняної системи ДПП; 5) посилення інституційно-інструментальної бази міжрегіональної координації дій учасників ДПП та проведення уніфікації законодавства про ДПП; 6) запровадження системи стимулювання ДПП; 7) корегування існуючої нормативно-правової бази щодо реалізації ДПП та прийняття нових; 8) інвентаризація та систематизація вітчизняних механізмів, моделей і форм ДПП; 9) інтеграція у вітчизняну практику адаптованих ефективних зарубіжних моделей ДПП, з урахуванням вітчизняних реалій; 10) розвиток культури партнерства в інформаційно-комунікативній сфері; 11) створення консультаційних центрів широкого профілю і ДПП-порталів; 12) створення пул ДПП- проектів; 13) впровадження пропозицій користувачів (технологія краудсорсинга).

Цей перелік заходів «Стратегії розвитку державно-приватного партнерства в Україні на 2015-2025 роки» пропонується об'єднати в 4 етапи. Перший етап – «усунення невідповідностей у сфері існуючої системи ДПП»: законодавчих, організаційних, інституційних. На цьому етапі ДПП-система неефективна, через фрагментарний характер функціонування. Другий етап – «запит на інтелектуальність» – тиск представників громадянського суспільства сприяє прийняттю й реалізації суспільно важливих рішень. Третій етап – «альтернативи інноваційного циклу» – ангажування закордонної практики, зокрема, розширення застосування ефективних зарубіжних моделей ДПП, з урахуванням їхньої адаптації до вітчизняних умов. Четвертий етап – «трансформація традиційної ДПП-системи» – трансформація або «перенародження» наявної вітчизняної системи державно-приватного партнерства в систему публічно-приватного партнерства, що ґрунтується на неінноваційному самоврядуванні.

Структурними елементами «Стратегії розвитку державно-приватного партнерства в Україні на 2015-2025 роки» є мегатренди (інформаційне суспільство, публічний характер управління, глобалізаційні процеси, демократизація суспільства), компетенції (держави, громадянського суспільства та підприємництва), інструменти (краудсорсинг, інформатизація тощо), можливості та зміна дискурсу.

Під мегатрендом Стратегії розуміються глобальні економічні процеси, що впливають на систему державного управління, економіку, суспільний розвиток і підприємництво. Першим мегатрендом є становлення та розвиток інформаційного суспільства [2, с. 173-174]. Другий мегатренд зводиться до розвитку публічного характеру управління, який передбачає наступне: підвищення транспарентності діяльності органів державного управління, що сприяє підвищенню відкритості процесу державно-приватного партнерства; розвиток трипартизму, тобто практики тристоронніх консультацій із метою вироблення компромісної тристоронньої угоди за рішенням різних суспільно значущих питань або проблем; третім мегатрендом виступає глобалізація, що припускає зростання значущості світової торгівлі, зростання глобальної конкуренції. У рамках даного мегатренду варто звернути увагу на концепцію глобального суспільства (Global society), ідеї якого вперше були висловлені давньогрецьким мислителем Діогеном, який для позначення глобального товариства або товариства світу використовував поняття «космополіт»; четвертий мегатренд зводиться до демократизації суспільства, що передбачає зростання різноманітності форм самоорганізації суспільства, «демократію знизу», а також розширення форм участі громадянського суспільства в процесі державного управління, через участь громадян у прийнятті соціально важливих рішень.

Під інструментами Стратегії слід розуміти технології, що впливають на розвиток системи державно-приватного партнерства. До таких технологій можна віднести інформатизацію процесу державного управління, а також діяльності органів державного управління, технологію краудсорсингу, громадський контроль і проектне управління.

Для ліквідації основних бар'єрів на шляху широкого застосування ДПП в Україні дослідниками сформульовано наступні пропозиції: 1) посилити вітчизняну нормативно-правову базу ДПП, уніфікувати нормативно-правові акти щодо державно-приватного партнерства, розширити застосування технології краудсорсингу в законотворчій діяльності як колективний відбір оптимальних рішень, тобто технологію, що передбачає безпосередню участь представників громадянського суспільства та підприємництва в розробці законодавчих актів; 2) для запуску ДПП-проектів здійснити «комплексне структурування», що орієнтоване на зняття не тільки нормативних та економічних бар'єрів, але й організаційних; 3) створити систему управління розвитком державно-приватного партнерства, стандартизувати структуру і функції регіональних центрів розвитку ДПП, метою яких є підвищення ефективності та якості державного управління розвитком державно-приватного партнерства; 4) забезпечити односпрямованість векторів

державної й регіональної політики, орієнтуючи їх на розв'язання основних інституційних завдань розвитку вітчизняної системи ДПП; 5) запровадити практику попереднього інноваційно-маркетингового прогнозування, планування, моделювання та макетування, що заснована на сучасних концепціях розвитку, надійному аналізі ситуацій і алгоритмів прийняття державних управлінських рішень, що поліпшують діяльність ДПП; 6) розробити систему державного страхування проектів державно-приватного партнерства; 7) розробити етичний кодекс суб'єктів державно-приватного партнерства для стимулювання культури їх взаємодії; 8) організувати комунікативний майданчик як інституційний інструмент державного управління для обговорення рішення проблем партнерства, знаходження консенсусу інтересів його учасників; 9) створити пул (з Онлайн класифікатором) типових ДПП-проектів, згрупованих за галузевою та регіональною ознаками; 10) застосовувати передові технології державного управління – форсайт у розробці окремих ДПП-проектів; ввести освітній курс із державно-приватного партнерства, застосовувати критеріальний апарат оцінки проектів і програм; 11) реалізуючи імператив державного управління розвитком державно-приватного партнерства, створити єдиний інтернет-портал, що містить вичерпну інформацію про наявність вільних майданчиків, наявних об'єктів інфраструктури, а також про плани щодо їх розвитку із зазначенням конкретних термінів та необхідних фінансових вкладень; 12) систематизувати дослідження зарубіжного досвіду ДПП за допомогою технології бенчмаркінгу.

Висновки та перспективи. Тож реалізація «Стратегії розвитку державно-приватного партнерства в Україні на 2015-2025 роки» як інструменту державного управління дозволить забезпечити сталий розвиток вітчизняної системи державно-приватного партнерства; вийти на рівень показників ефективності ДПП-проектів країн-лідерів розвитку системи державно-приватного партнерства; змінити тенденцію до дивергенції реалізованих ДПП-проектів; сформувати широке коло конкурентоспроможних, активних учасників партнерства [2, с. 175-176].

Отже, державно-приватне партнерство є системою відносин між органами державної влади і представниками підприємницької сфери, до якої віднесено і сферу освіти як суб'єкта надання освітніх послуг, де споживачі вимушені вносити оплату. За умови реалізації нових відносин ресурси обох партнерів поєднуються із відповідним розподілом ризиків, відповідальності і винагород між ними, для взаємовигідного співробітництва на довгостроковій основі в створенні нових і модернізації діючих об'єктів, що мають потребу в залученні інвестицій і користування такими об'єктами.

Проте сьогодні концептуальні підходи суб'єктів державно-приватного партнерства до процесу взаємодії часто надмірно поляризовані. Це означає, що концепти ініціатора ДПП-проекту (в Україні, як правило, це держава), відрізняються від концептів представників підприємницької сфери, а ті, у свою чергу, від концептів безпосередніх одержувачів продукту ДПП-проекту (представників громадянського суспільства). Це означає, що попереду тривалий шлях для повної реалізації ідеї соціального партнерства й побудови на практиці ефективної моделі державно-громадського управління освітою.

References

1. Bekh, V. P., Andrushchenko, V. P., Predbors'ka, I. M., Pinchuk, YE. A., Stepanenko I. V. (2014). Derzhavno-hromads'ke upravlinnya universytetom: ukrayins'kyy kontekst. Fenomen universytetu v konteksti «suspil'stva znan'» [University Public Administration: Ukrainian context. The phenomenon of the university in the context of the «knowledge society»]. Kyiv: 256.
2. Vaysman, V. YA., (2014). Stratehichnyy pidkhid do rozvytku mekhanizmv realizatsiyi derzhavno-privatnoho partnerstva u sferi pidpryyemnytstva v Ukraini [Strategic Approach to the Development of Mechanisms for Realization of Public-Private Partnership in the Sphere of Entrepreneurship in Ukraine]. Investments: practice and experience, 12, 172-176.
3. Didenko, N. H. (2007). Udoskonalennya mekhanizmv derzhavnoho upravlinnya v rozvytku partnerstva mizh VNZ ta robotodavtsyamy v konteksti vkhodzhennya krayiny do zahal'noyevropeys'koho prostoru vyshchoyi osvity [Improvement of the mechanisms of public administration in the development of the partnership between universities and employers in the context of the country's entry into the pan-European higher education area]. State and regions, 2, 25-29.
4. Merzlyak A. V., Takhtadzhiev N. I. Conceptual approaches to state-public management of higher education. Available at: <http://nuczu.edu.ua/sciencearchive/PublicAdministration/vol2/18.pdf>.
5. Bekh, V. P. (2015). Modus derzhavno-hromads'koho upravlinnya osvitoyu [Modus of public-public education management]. Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova, 764.
6. Sarayeva, I. N. (2011). Gosudarstvo i predprinimatel'stvo: problemy vzaimodeystviya (sistemno-intitutsionnyye aspekty) [State and Entrepreneurship: Problems of Interaction (System-Intuition Aspects)]. Odessa: Phoenix, 98.
7. Bekh, V. P. (2013). Upravlinnya osvitoyu [Education management]. Kiev: Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova, 546.
8. Chekal' L. A., Heyko S. M., Gorbatiuk T. V. (2014). Filosofiya osvity [Philosophy of Education]. Kyiv-Nizhyn: Vyd. Lysenko M. M., 264.

МЕХАНИЗМ СОЦИАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА КАК ОСНОВА ІНТЕГРАТИВНОГО ВЗАМОДЕЙСТВИЯ УНИВЕРСИТЕТА, ГОСУДАРСТВА, БИЗНЕСА И ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА В ОБРАЗОВАНИИ

М. В. Михайличенко

Аннотация. В статье отмечается, что курс украинского государства на децентрализацию государственной власти нуждается в механизмах реализации и может быть реализован поэтапно; подчеркивается плодотворность идей социального партнерства и создания модели государственно-общественного управления образованием; признается необходимость и своевременность разработки партнерства на 2015-2025 годы; анализируются проблемы, которые при этом возникают и предлагаются мероприятия относительно их нейтрализации.

Ключевые слова: образование, университет, государство, власть, гражданское общество, бизнес, взаимодействие, стратегия, мегатренд, государственно-частное партнерство, государственно-общественное управление

THE MECHANISM OF SOCIAL PARTNERSHIP AS A BASIS OF AN INTEGRATED INTEACTION OF A UNIVERSITY, A STATE, BUSINESS AND CILIL SOCIETY IN EDUCATION

M. V. Mykhailichenko

Abstract. Ukraine focuses on decentralisation of state government and it needs some mechanisms of realisation. This process can take place in several steps. The article underlines the validity of ideas of social partnership and the creation of a model of state and public governance of education. We speak about the necessity and timeliness of the development and adoption of "The Strategy of the Development of National System of State and Private Partnership for 2015-2025". We analyze the problems that arise and offers ways of solve them

Keywords: education, university, state, government, civil society, business, interaction, strategy, megatrend, state and public partnership, state and public governance